

Državni izpitni center
Ob železnici 16
1000 Ljubljana

Državni izpitni center

mag. Darko Zupanc, direktor Ric-a
dr. Gašper Cankar, raziskave in razvoj
Bernarda Krafogel, koordinatorka za zunanje preverjanje znanja

Datum: 28. 11. 2007
Št.: 091-1/2007

Komisija evropskih skupnosti

Zadeva: Povzetki razprave o gradivu »Šole za 21. stoletje«

Kot javni zavod na področju izobraževanja odgovarjamo na zastavljena vprašanja oziroma podajamo razmišljanje o posodabljanju izobraževalnih sistemov v državah članicah EU.

1. Kako naj bodo šole organizirane, da bodo lahko učencem zagotovile vse ključne kompetence?

Šole morajo imeti relativno **avtonomijo** pri načinu (poteh) doseganja zastavljenih ciljev – zagotavljanju ključnih kompetenc učencev. Vsekakor mora del njihovih aktivnosti zajemati refleksijo njihovega lastnega dela. To je lahko npr. **samoevalvacija**, ki temelji na različnih virih podatkov, tudi zunanjih evalvacijah, pri čemer je potrebno poudariti osrednjo vlogo objektivnih podatkov o znanju in napredku (doseganju ključnih kompetenc) učencev.

Pridobivanje in obvladovanje ključnih kompetenc je potrebno podrobno spremljati. Vse šolske politike in reforme so lahko korak v neznanu, če nimamo **systema merjenja dosežkov**, ki nam lahko odgovori na vprašanje, v kolikšni meri učenci ključne kompetence obvladujejo. Le take informacije so lahko temelj za kakovostno vpeljavo sprememb, ki vodijo do izboljšav in nam med spremljanjem tudi povedo, ali spremembe dosegajo zelene učinke.

Ker so izhodiščna stanja na poti do obvladovanja ključnih kompetenc lahko zelo različna med šolami, regijami ali celo državami, so lahko spremembe, potrebne za doseg cilja zelo različne. Podoben in konsistenten pa bi moral biti način merjenja učinkov vseh sprememb, saj le to omogoča kritično ovrednotenje vpeljanih novosti.

Smiselno bi bilo oblikovati **namero o sodelovanju** pri oblikovanju **skupnih evropskih smernic za merjenje učinkovitosti** v edukaciji, kar bi omogočilo boljši vpogled v delovanje šolskih sistemov in lažji prenos pozitivnih izkušenj in praks med državami in znotraj držav.

5. Kaj je mogoče storiti glede učnih načrtov, organizacije šol in vloge učiteljev, da bi šole zadovoljile potrebe vsakega posameznika pri učenju?

Šole 21. stoletja morajo zagotoviti individualno obravnavo učencev, kar lahko med drugim dosežejo s personalizacijo učenja, vpeljavo sodobnih metod oz. tehnik poučevanja in preverjanja znanja ter notranje in zunanje evalvacije. Pri tem je pomembno, da se že v otrokovi predšolski vzgoji prepozna njegove osebne potenciale, ki se jih nato ob ustrezni komunikaciji med vrtcem in šolo ter strokovni podpori razvija v največji možni meri. Če učitelj upošteva, da ima vsak otrok svoj potencial, ki ga mora razvijati, se avtomatično poveča enakost in vrednost posameznika. Otrok tako pridobi potrebno samozavest, ki je podlaga za njegov nadaljnji osebni razvoj. Te cilje pa je mogoče doseči le z ustrezno usposobljenimi kadri, kar pomeni, da je treba učitelje, poleg strokovnega spopolnjevanja, usposabljanje tudi za prepoznavanje otrokovih psihičnih stanj, se pravi na področjih čustvene inteligence ter empatije. Menimo, da je ta zelo pomembna komponenta v vzgoji in izobraževanju premalo upoštevana. Izbira kadrov oziroma prepoznavanje odličnih učiteljev je v pristojnosti vodstva šole. Od sistema vodenja je odvisno, do kod bodo segle reforme in kako se bo zagotovila trajnost vpeljanih sprememb. Šolske politike in reforme morajo biti usmerjene predvsem na spremembe in izboljšave v razredih, ne pa toliko na šole.

V dokumentu so kot rezultat več raziskav izpostavljeni posebni problemi, kot je trdovratnost prezgodnjega zapuščanja izobraževanja. Poročila o zaposlovanju dokazujejo, da sistemi izobraževanja prepogosto povečujejo obstoječe razlike ter da bi morale biti reforme obsežnejše in temeljiti na dolgoročnem načrtovanju politik in »kulturi vrednotenja«.

Model šolskih izboljšav bi moral vključevati personalizacijo učenja, ki naj bo cilj vsake šole, da bo posameznik izkoristil svoj potencial, in razlago dosežkov, ki vključuje tako standarde kot učno sposobnost. Tako učenje bo pomagalo k dvigu standardov znanja in zmanjšanju razpona dosežkov med vrstniki v šoli. Naslednje pomembne sestavine izboljšav bi morale biti v učiteljevem naboru učnih strategij, organizaciji vsebin iz učnega načrta, izvajanju poučevanja in preverjanju znanja v fazi, ko se znanje še oblikuje (»formative assessment«). Šola bi morala nuditi organizacijske pogoje, ki bi omogočali visoko raven poučevanja in učenja. Sem sodi sodelovanje pri načrtovanju, ki se osredotoča na dosežke učencev, poklicni razvoj zaposlenih za izboljšanje prakse v razredu ter redna uporaba podatkov, pregledov in razmišljanj. Predvsem pa je nujno sodelovanje med učitelji istega predmeta, spodbujanje, da skupaj pišejo priprave, in večja medsebojna komunikacija.